

Ischemická choroba dolních končetin

Robert Prosecký

Prevalence a distribuce ICHDK

- Prevalence - 10 % populace
- Z toho 60 % pacientů je asymptomatických
- **40 % pacientů je symptomatických - intermitentní klaudikace, kritická ischemie**

Prevalence ICHDK se zvyšuje s věkem

■ Rotterdam Studie (ABI test < 0.9)¹ ■ San Diego Studie (neinvazivní testy)²

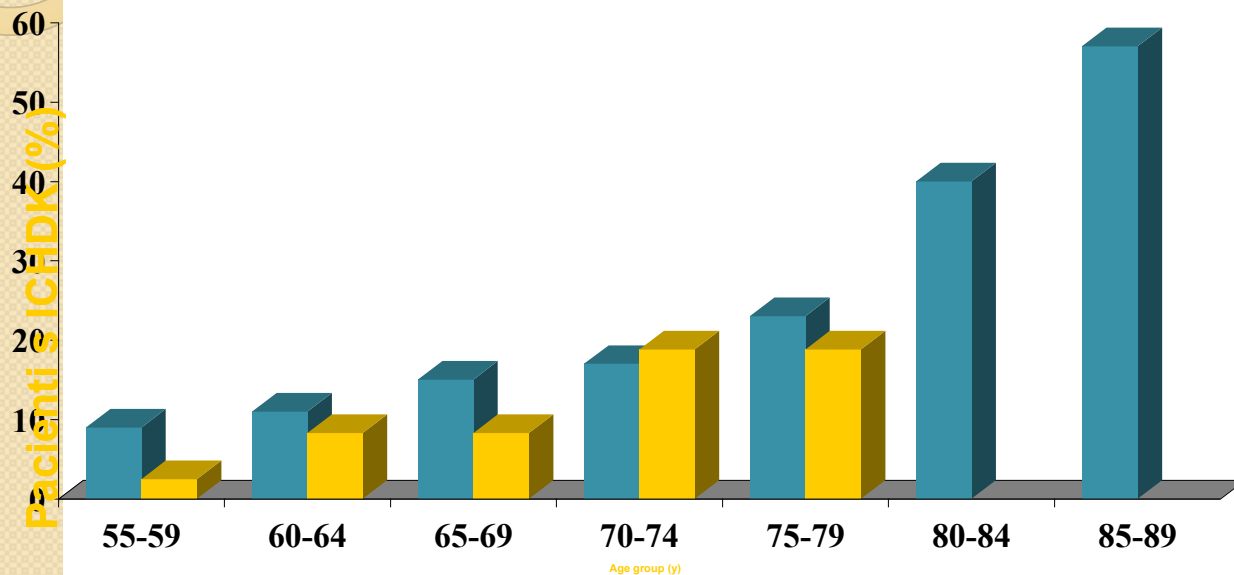

Figure adapted from Creager M, ed. *Management of Peripheral Arterial Disease. Medical, Surgical and Interventional Aspects*. 2000.

1 Meijer WT *et al. Arterioscler Thromb Vasc Biol* 1998; **18**: 185-192.

2.Criqui MH *et al. Circulation* 1985; **71**: 510-515.

Funkční klasifikace (Fontaine)

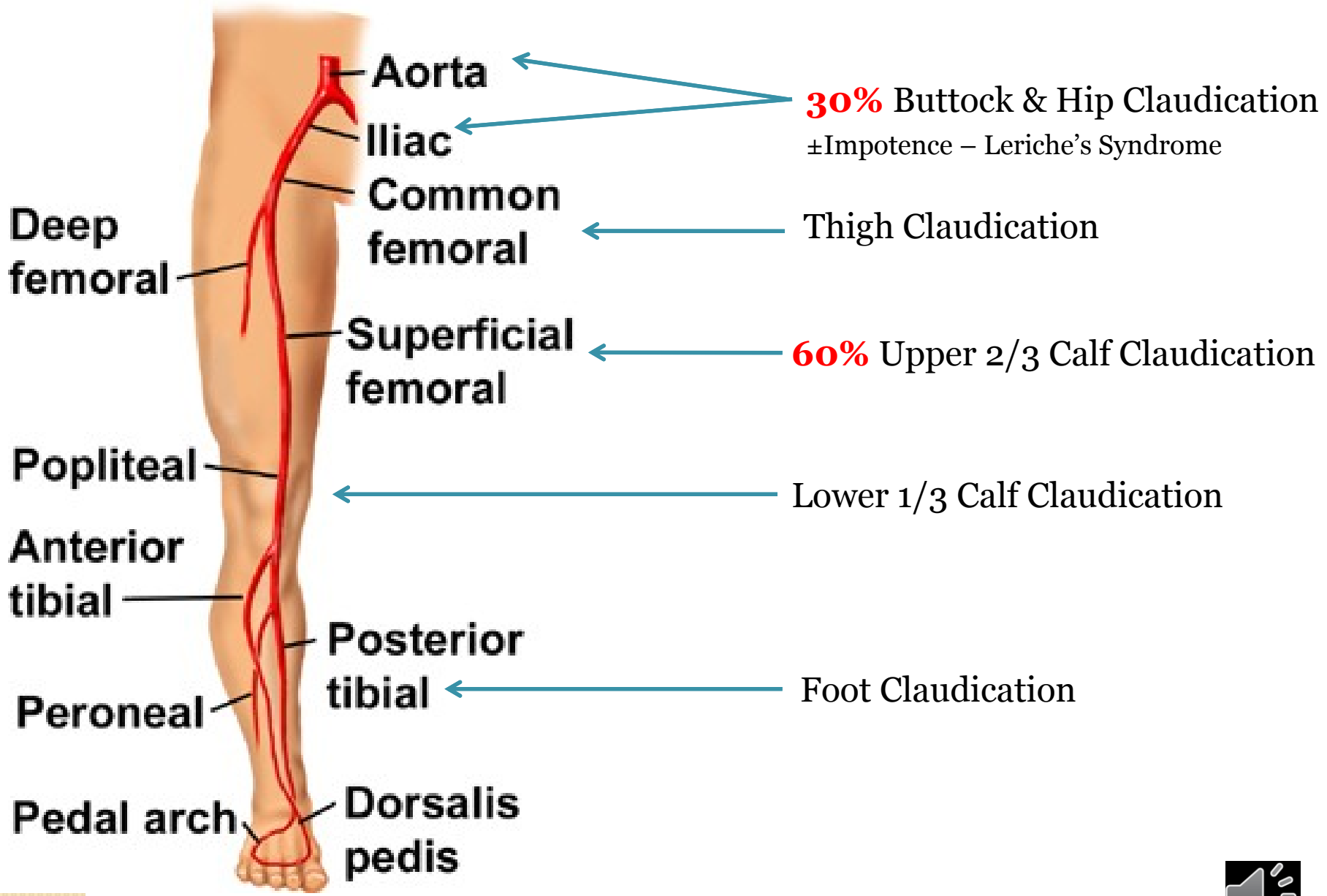
- I. Asymptomatické stadium
- II. Klaudikační
  - a) nad 200m
  - b) pod 200m
  - c) pod 50m
- III. Klidové bolesti
  - a) TK kotník nad 50mm
  - b) TK kotník pod 50mmHg
- IV. Stadium gangreny

Manifestace ICHDK

- asymptomatické stadium
- intermitentní klaudikace
  - dyskomfort až bolest ve svalu, typicky křečovitého charakt. při chůzi (cvičení - zátěži), s ústupem po zastavení
  - funkční zhoršení
  - pomalá chůze
- klidová ischemická bolest
  - bolest nebo parestézie v noze nebo prstech, zhoršující se elevací a zmírnění po svěšení (vertikalizaci)
- ischemická ulcerace nebo gangréna

Pseudoklaudikace

- periferní neuropatie
- herniace disku s útlakem n. ischiadicus
- osteoarthritis v oblasti kyčle nebo kolene
- venózní klaudikace
- chronický syndrom compartmentu
- svalové spazmy, křeče, syndrom neklidných nohou
- stenóza spinálního kanálu

Prognóza pacientů s ICHDK

- Tím horší, čím závažnější je nález na dolních končetinách
- Mortalita zvýšena :

asymptomatický pacient	2x
klaudikace	3-4x
kritická ischemie	20x

Diagnostika ICHDK

- anamnéza + fyzikální vyšetření
- segmentální měření tlaků
- segmentální registrace pulsově křivky
- zátěžové testy - treadmill
- duplexní ultrasonografie
- digitální subtrakční angiografie (DSA)
- angiografie pomocí magnetické rezonance – MRA
- angiografie pomocí CT - CTA

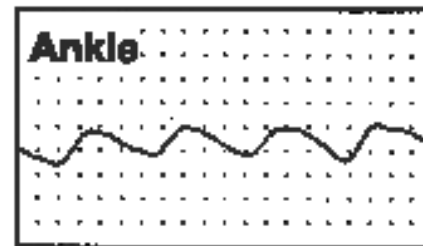
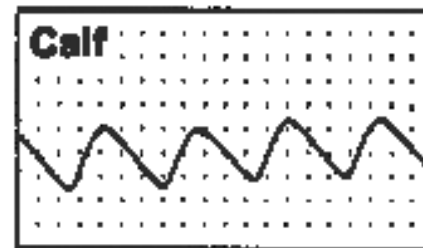
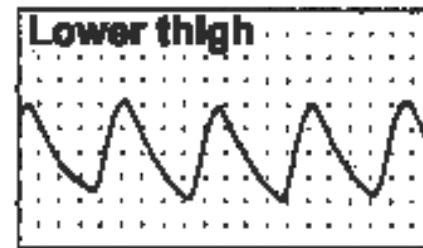
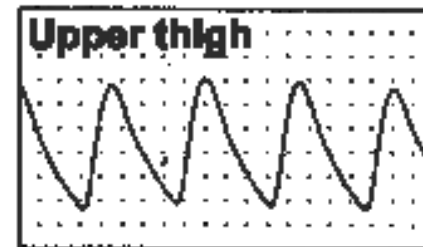
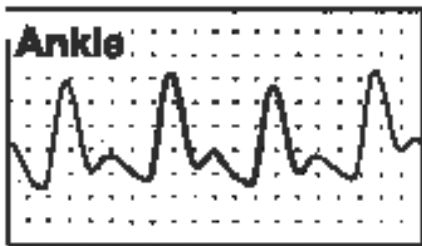
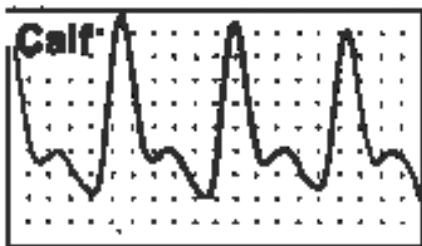
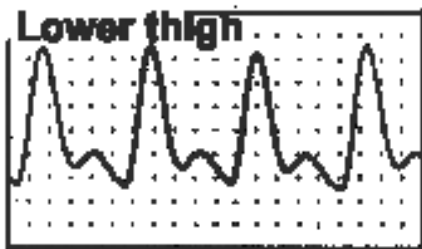
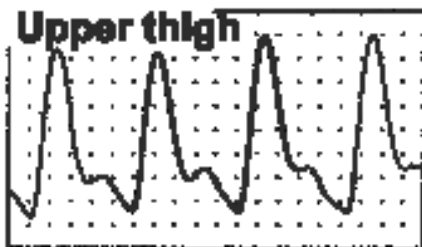
Ankle SBP/Brachial SBP = ABI

- Norma 0.9-1
- Stenosa na jedné úrovni > 0.5
- Mnohoúrovňové postižení < 0.5
- Klaudikace 0.6 to 0.9
- Klidové bolesti 0.3

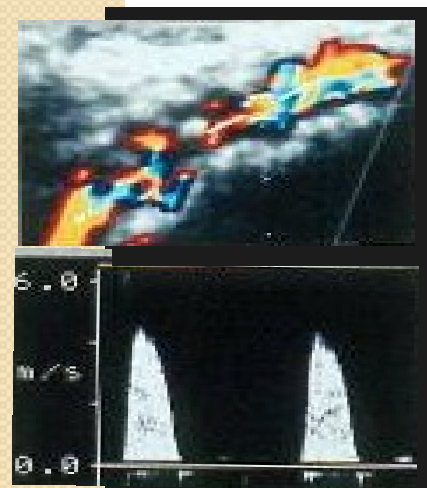
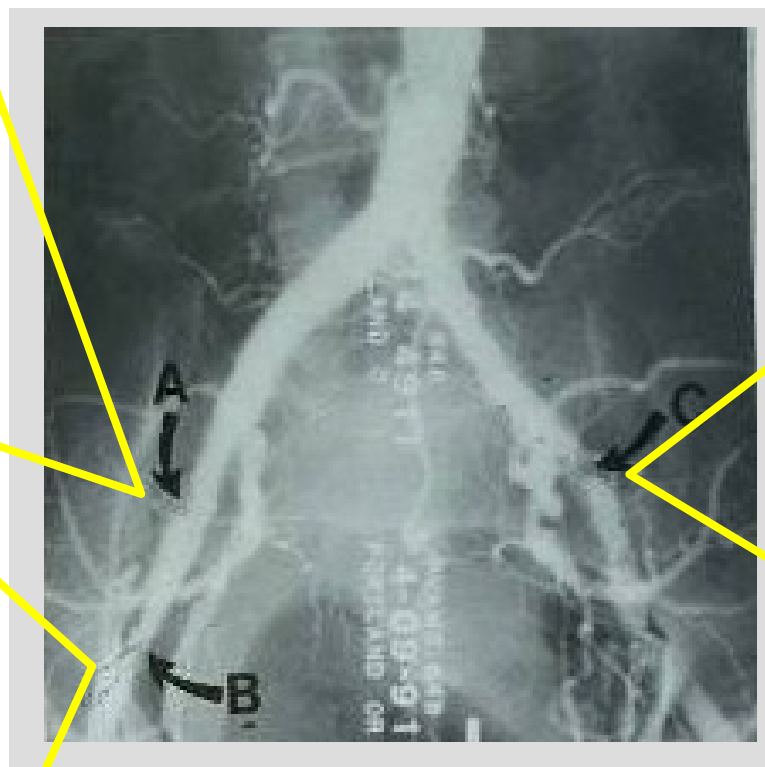
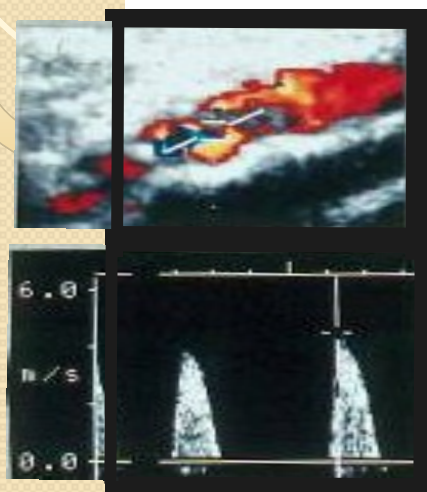
Kalcifikace tepen
mění naměřené
hodnoty

Registrace pulzových křivek

Barevná duplexní sonografie – zobrazení stenóz v ilickém řečišti

Angiografie

Možné komplikace

- alergie
- warfarinizace
- místo punkce
- metformin
- funkce ledvin
- hydratace

Terapeutické přístupy u ICHDK dle stadia onemocnění

- **Farmakoterapie** I - IV
- Chirurgické přístupy IV IIb -
- Perkutánní intervence IV IIb -
- Fyzikální terapie I - II
- Lokální léčba IV III

1. Postup u asymptomatických osob

- **Intervence rizikových faktorů** aterosklerózy
- Prevence progresu onemocnění = **prevence komplikací aterotrombózy:**
  - růst plátů
  - trombotická okluze
  - degenerace stěny s dilatací
  - embolizace z aneuryzmat

Postup u pacientů s klaudikacemi

Obecná strategie:

prioritu nemají klaudikační potíže, ale prevence
progrese onemocnění a kardiovaskulárních
komplikací

ovlivnění rizikových faktorů ke zmírnění projevů a
komplikací atero-trombózy

Ad 1) Intervence rizikových faktorů

Ovlivnitelné

kouření

diabetes

hypertenze

dyslipidemie

Neovlivnitelné

věk nad 50 let

mužské pohlaví

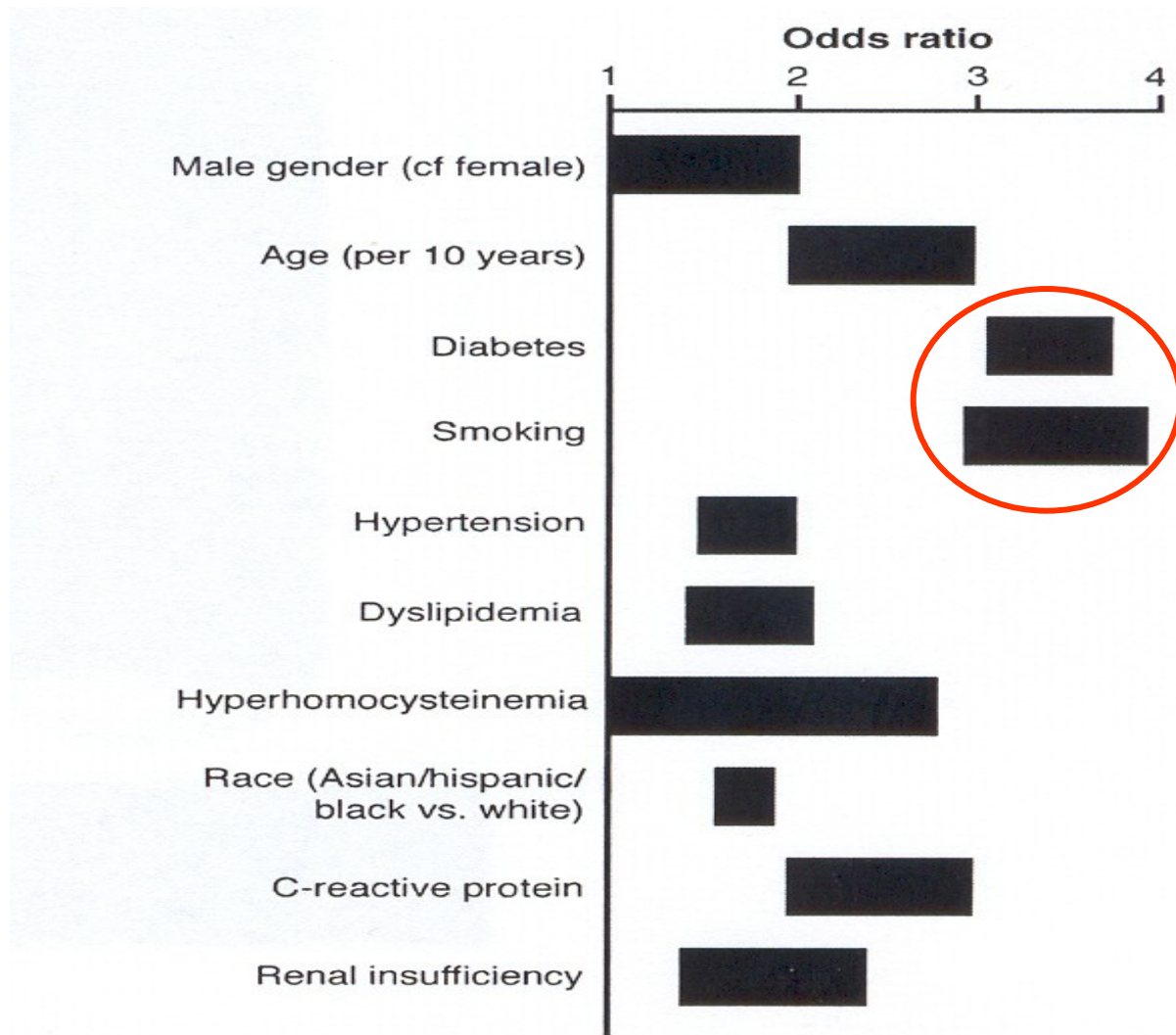
postmenopauz.období

obezita

a) motivace pacienta ke změně životního stylu

b) farmakologické ovlivnění rizik. faktorů

Fig. A2. Approximate range of odds ratios for risk factors for symptomatic peripheral arterial disease. Treatment of risk factors and the effect on the outcomes of PAD are described in Chapter B.

Pohybová léčba

- indikovaná u stadia I a II
- trénink chůze, nejlépe pod dozorem
- polohové cviky se zatížením přísl. svalové skupiny

Pohybová léčba

- přijata jako primární nefarmakologická léčba klaudikací
- meta-analýza 18 studií – nerandomizovaných, nekontrolovaných (Gardner, Poehlman 1995) :
- 179% prodloužení bezbolestné délky chůze
- 122% prodloužení maximální délky chůze
- zlepšení kvality života

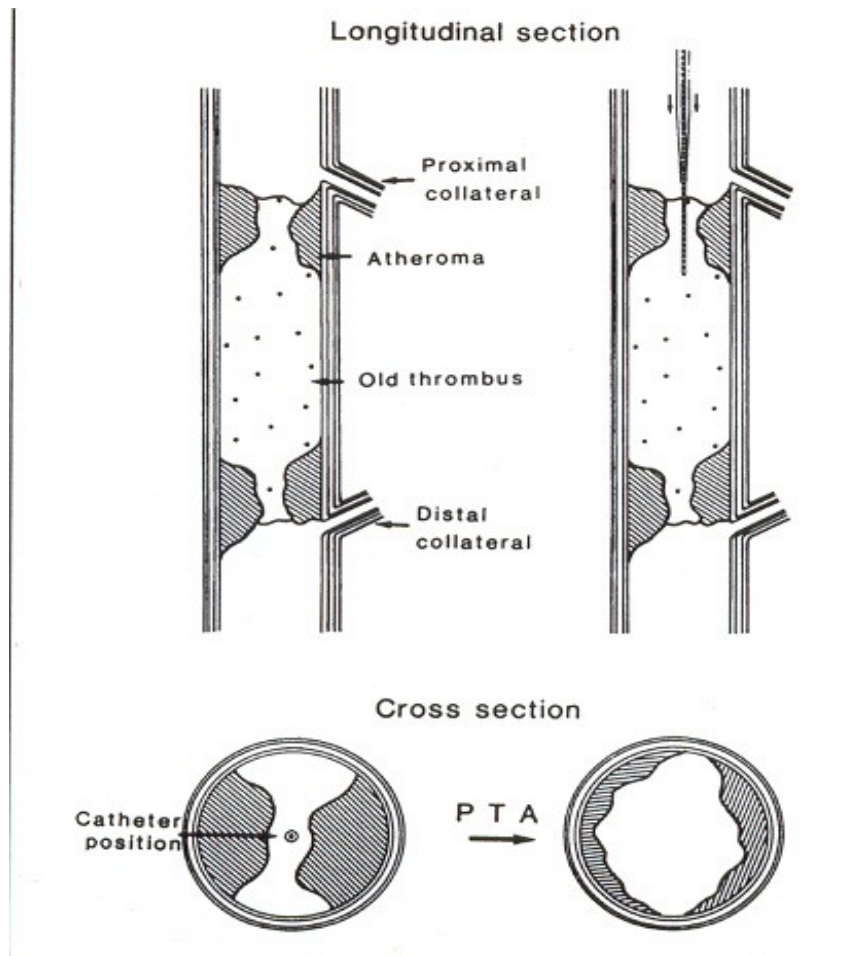

Revaskularizace – přehled procedur

- trombolýza uzávěru
- PTA
- aterektomie
- trombendarterektomie
- embolektomie
- bypass (žilou nebo umělou protézou)
- in situ bypass
- extraanatomické rekonstrukce

PTA

Trombolýza tepenných uzávěrů

- systémová nebo lokální (intraarteriální)

Indikace zejména :

- akutní tepenný uzávěr
- chronický tepenný uzávěr – pánevní tepny do 1 roku, stehenní 6 měsíců, lýtkové 1 měsíc, digitální 24 hod

Lokální trombolýza

- méně kontraindikací, nebo jejich relativita oproti systémovému podání (absolutní : projevy krvácení, floridní vředová choroba, maligní hypertense)
- nižší dávkování
- méně komplikací (cca do 1%)
- indikace: akutní tepenný uzávěr, chronický uzávěr, akutní uzávěr bypassu nebo shuntu

Rekonstrukční operace

Stadium IV

Stadium III

Stadium II s limitujícími klaudikacemi

- Aortofemorální, aortobifemorální bypass
- Femorofemorální cross-over bypass
- Femoropopliteální bypass
- Femoropopliteální distální bypass
- Femorotibiální bypass
- Axillofemorální bypass

Kritická ischemie končetin

- hrozící ztráta končetiny nebo její části

DEFINICE :

- 1) gangréna nebo klidové ischemické bolesti
- 2) systolický tlak 50mmHg a méně, event. prstový 30 mm Hg a méně

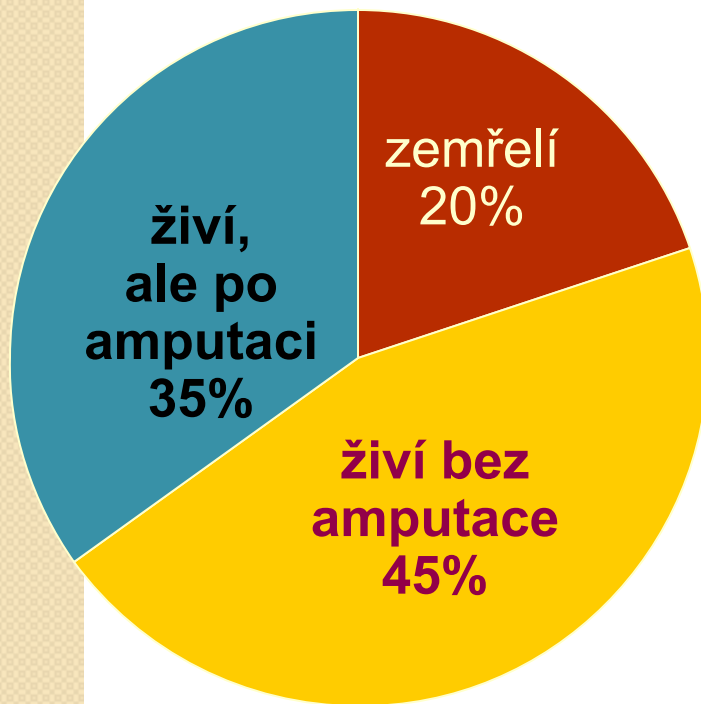

Postup u kritické ischemie

- Prioritou je záchrana končetiny – revaskularizační výkony
- Prevence kardiovaskulárních příhod v jiných lokalizacích – posouzení potřeby revaskularizace koronárního nebo karotického řečiště, zejména před výkony v celkové anestézii
- Farmakoterapii k ovlivnění rizik. faktorů nelze přerušit s výj. míry antihypertenzní medikace

Kritická končetinová ischemie - osud pacientů po 6 měsících

Dormandy JA, et al. *J Vasc Surg.* 2000;31:S1-S296.

Kritická končetinová ischemie

DOPORUČENÍ :

- odeslat pacienta do vaskulárního centra s možností interdisciplinárního řešení
- indikována angiografie v nejbližší možné době ke zvážení další léčby: chirurgická rekonstrukce, PTA, trombolýza, sympatektomie, farmakoterapie (PG), amputace

Kritická ischemie

Klidové bolesti v horizontální poloze – zavedení nižší polohy lůžka v nohou (o 10-15 cm)

- nutná prevence otoku a ireverzibilních změn pohybového aparátu z imobility
- ochrana ischemické končetiny obklady vatou a návleky
- zevní lokální aplikace tepla (ohřívací láhve, elektrické dečky, střídavé koupele) jsou kontraindikované

